

Pakinapirtin pakinat, 23.1.2022

Valentina Karakina kertou ensin Mikko Remšun starinan ta lopukši šelittäy, mintäh hiän on rahvahašša Paron Val'a

Pakautteli Olga Karlova

Litteroičči Milla Tynnyrinen

– Šemmosen, kun täššä vielä ollou aikua, nii mie vois in kertuo šemmosen karjalaisen (starinan) Mikko Remšun Vuokkiniemeštä, šemmoni pikkaraini, no mie šitä lyhentelen. Šen verran vain, jotta šuan šen piäsien šanotukši.

Jotta še oli kešä, kešä oli kuumillah, juštih olih parahillah heinäaika ta kylän ympärillä oli keräytyn, šen oli keräytyn šemmosie nurmija, mitä ei šuatu niittyä ta korjata konehilla. Šentäh oli pyritetty kotiemäntih apuh, jotta autettais näitä poutapäivinä šuaha ne heinät kuivakši.

Ta šemmosella nurmella kylän laijalla kerävyttih kotiemännät. Ta kačottih, pitkinä, karheina jo valmehekši niitetty heinä heitä vuotti. No, aletettih, ruvettih niitä levittämäh niitä heinie ta še oli jykie šemmoni pakšu, kun oli pušken šinä vuotena šemmosen heinän mua, jotta ei šuatu korjatukši. Ta še ihan voimua tarvičči, šemmoni vaikie työ. No, vaikka še oli niinkin vaikieta, naiset oltih koko aika šilti iäneššä. Jauhottih entisie ta šitäki vanhempie juttuja.

Tuota, vähäsen aijan peäštä, šieltä, kuuluu... Ykši naini matkasi etupeäššä, kuulou šen pakinan, ku šielä naiset, ken vähäsen järeššä ollah, ni yksi šanou niistä, jotta oi šanou – kun rupesi jo janottamah. A toini i šanou, jotta ka tuošša on še Palakan talo, juštih še Palaka, mi matkasi etupiäššä. Mäne käy juo vettä ta šamalla kačot, mitä še kello näyttäy.

Palaka kun kuulou šen pakinan ni šanou, jotta mie heti – šanou, Teppuo käšen. A Teppo, viisivuotini poika, jäi hänen talon pihah yksinäh meikaroinmah ših. Hiän välillä šielä kačahтели, jotta kyllä še šiinä hyvin pärjyäy, ihan tävveššä rauhašša, niitä heiniä työnteli ajatellen, jotta jakšaukohan tuo koko i- päivän pisyö täššä etu-, etupiäššä.

No, ne, kun naiset, rot–, hiän šanou, ku mie heti käšen Teppuo, jot anna hiän mänöy kello kaččomah. Ne kun naiset šiinä pöreyhyttih, tuommoni, onko hänelläi viisi vuotta, šaman verran tietäy kellošta ku muuštaki muailman mänöštä.

Ka Teppo kačo tietäy, šanou naini ta šamalla šuau poikuah kehahtua. Tai karjuu, et Teppo, mäne käy taloh ta kačo mitä še kello on ta juokše meitä tänne näy–, šanomah. No še poika asieta käšettyö roatamah, juoksi pirttih ta jo juošša piipattau šinne naisien luokši. Piettyy ših pientarella ta šeisou.

A ne naiset keräyhyttih, šiinä šeisotah haravoijen varašša ta vuotetah, että no kun tuo umpišuuna šeisou vai šanoukohan tuo mitä heilä. No, muamoh ni kyšyy, no mitäpäš še Teppo kello näytti. Poika šanou, että lyhyt viisari oli yhentoista piällä.

Kačo šie, kačoš šie, pöreyhyttih naiset, jotta tietäyhän tuo. Ta yksi naisista šieltä i kyšyy, että še lyhyt, še viisari yhentoista piällä, a missäpä še pitkä.

Poika kaikki älvisty, että kehatah kyšyö. Tuota mitätöintä pitkyä viisarie, šehän on ihan mitätöin, ta ihan kulkou omia aikoja, piättä miärättä pyöriy ympäri tauluo. Šitä lyhyttä viisarie tavottau monta kertua päiväššä ta još ruveta elämäh šen pitän viišarin mukah, et kerkie mitänä ruatua. Ainaki hänen elämä järještyy aina vain lyhyön viisarin mukah.

Illalla, kun alkau jo olla illempi aika, nii muamo šanou, jotta kačoi, Teppo, kelluo, lyhyt viisari jo on yhekšän piällä. Alahan muate varuštautuo. Päivällä, kun hän šielä pihalla juokšou ta tulou pirttih, jotta joko še on päivällini, ni muamo šanou, kačoi Teppo, kello on vašta kahen-, lyhyt viisari on vašta kahentoista piällä. Ei ole vielä päivällisen aika.

Ta aina kun, mi koškou aikua, nii aina še on lyhyt viišari, ni tämä nyt kehtuau kyšyö tuota mitätöintä pitkyä viisarie. No kun kerran kyšyttih, poika kiänti piätäh šinne kotih päin. Niin ku ois nähnyš šen kellon, mi rippu šielä keittiön šeinälä ta šen viisarin ašennon. Ni šitä kuitenkin kiänty šinne ših naiseh päin, viittasi kiälläh ta šano, noh šielä še perässä remppasi še pitkä viisari.

Tämmöni on Mikko Remšun, šoittaja Mikko, häntä šanottih Vuokkiniemen kyläštä. Hiän kirjutti oikien mukavie šemmosie juttuja, ta hiän, niih juttuloiheš pani kaikki ihan tavalliset karjalaisien naisien, miehien nimet, ihan ne mit oltih niis juttuloissa, mie vain nyt en niitä muissa enkä ole pannun ni muistihin. Ni vot, tämmöistä.

– Passipo, no mainičetko šie vielä mintäh šie olet rahvahašša Paron Val’a?

– Ka, mintähpä mie en mainiččis... Kun olen tai olen. Šehän on kyläššä aina niin, jotta kun on totuttu rahvaš šanomah, još ottua šana akka, jotta on Timon akka, Pekan akka, nii še ei yhtänä ole pahempi, še jos šanottais nai– naisekši. Onhan meilä šemmoni verbi, akottua, ottua akka. No kuitenkin käytetäh niin tai näin taikka mistänih muušta šyystä, šanotah millänih tavalla.

A kun on še Val’a nimi niitä aikoja, mie olen šyntyn, ihan kauhissuttau, ’48 vuotena, jo viime vuosišuan puolivälissä. Ni šilloin mejän kyläššä oli näitä Val’oja, ihan niinku Vilkkilän kiššoja, meitä oli toistakymmentä. Ta šiitä, mit-, eihäi niitä šukunimijä ennen kyläššä käytetty. Jotta mie olin Paron Val’a, šielä oli Pekkasen Val’a, šielä oli Tepposen Val’a, sielä oli vaikka mitä Val’oja, meitä šielä oli.

– Arhipan Val’a.

– Arhipan Val’a, meitä niin šanottih, ta niin myö nytki kä- šanomma, ku šanottais, jotta šukunimi, ta nyt kun on mänty miehellä jotta šukunimet monta kertua muututtu, ei tietäis keštä on ni pakina. A kun šanotah še alkuperäni tunnuš, nii šiitä i tiijät, keštä še pakina on. A meilä ku oli ämmö Paro, myö, Paron. Ämmö on šyntyn, oli šyntyn, 9– 1904 vuotena. Ta kuoli ’92 vuotena. Hiän oli šemmoni ihan äijän tietäjä ihmini, šuatto äijän kaikenmoista ter—hänestä kirjutettih kaikenmoisie, otettih, tallennettih, nauhotettih, Pertti Virtaranta kävi hänen luona pakinoilla.

Nii, tuota, hiän oli meilä Paro ta hiän oli šemmoni pikkaraini... Meil oli ukko šemmoni ihan melko šuuri, ihan šuuri mieš i ämmö kuitenkin oli meilä šiinä talošša šemmosena n’apana, jotta kaikki talon elämä pyöri hänen ympäri. Jotta Paron talo, Paron lehmä... Kaikki oli, šentäh myö olima kaikki Paron Val’at, Kol’at, Niinat, myö olima kaikki Paron.

Ta yhen kerran oli šemmoni mukava juttu, ku hänen poika, no yksi poika, ku hänen, ämmöl oli yksitoista lašta, šovan jälkeh eloh jäi vain nellä lašta. Ta šiitäš poika, ainut kumpani šai

koulutukšen, hiän šiitä opastu ta lopetti, Petroskoin instituutin tämän pedagogisen, hiän šiitä ruato, Kalevalašša koulun johtajana, rehtorina. Šiitä hän oli piirin opaššusneuvošton johtajana.

No ni, hiän oli šilloin šiellä vielä koulupoikana, a ukko ruato meilä šiellä šemmosella kauppaošaštolla hevoismiehenä ta rakentajana. Nii hyö oltih Akonlahešša šielä, oli kešä ta Šulotiätä oli lomalla. Ni, no tunnettihhän ämmyö, kun mie šanoin, kun miän talo oli šiinä laijimmaisena, ta Akonlakšieš aina oltih meilä.

Ni šielä katolla mitä ruattaneh, tottane kattuo pantih uutta šielä kauppah. Niin šiel kyšyy, jotta kenen keralla šie šielä livana olet katolla. Šanou, ka mie olen poikani kera. Šanou, oi kačo šie kun on Parolla šuuri poika. Nii, nii, šitäki ei ollu hänen, ku oli jo Paron.

Ta iče hiän, ämmö šano, jotta hiän on Paron, livanan akka. Jotta šentäh mie olen Paron Val'a, no tämmöni, tällä nimellä matkuan koko ikäni. Jotta još varmašti kyläššä šanou Vuokkiniemeššä, miun šukunimen ni, harvoin varmašti kennih tietäis, še jotta ken mie olen. A Paron Val'ana milma tunnetah ta še on miušta ihan mukava.

– Niin. Paron livanan akka.

– A kun još näin ajatella, jotta kenen, eihän niitä ennen šukunimijä, kun, tuota Pekka Perttua rupiet lukomah, ni kun ruvetah lat't'uamah, jotta ken hiän on, niin noššetah, en tiijä, ilmi monen polvikunnan nimet, vašta šiitä še tulou perillä, jotta kempä še.